

IBO WATER: NIEUW MIJNENVELD OF FUNDAMENT VOOR EFFICIËNT WATERBEHEER?

Watersector reageert op voorstellen rond financiering

Leer van het verleden en stimuleer creatieve oplossingen. En stop met nutteloze besteldiscussies en schep snel met moderne wetgeving randvoorwaarden voor een effectief en slagvaardig waterbeleid. Deze stellingen van achtereenvolgens directeur Caroline van de Wiel van Waterleidingbedrijf Amsterdam en directeur Rein van der Kluit van de Unie van Waterschappen kregen de meeste bijval op het congres over het interdepartementale beleidsonderzoek naar een betere financiering van het waterbeheer in Nederland, dat het Studiecentrum voor Bedrijven Overheid verzorgde op 12 mei in Scheveningen.

De voorzitter van de IBO-werkgroep Bekostiging Waterbeheer, Rien Meijerink, mocht van dagvoorzitter en lid van diezelfde groep Peter van Rooy de spits afbijten. Meijerink was voorstander van het instellen van een nationaal waterfonds dat gevoed wordt uit de algemene middelen. Een door de Kroon in te stellen Waterraad, waarin het Rijk, de waterschappen, provincies en gemeenten vertegenwoordigd zijn, zou de gelden verdelen op basis van meerjarenafspraken, gekoppeld aan de wateropgaven. De waterschappen zouden in dit geval gaan functioneren als uitvoerende diensten van de provincies.

Volgens de ex-IBO-voorzitter kan alleen op deze wijze een vorm van nationale solidariteit doorgevoerd worden in het waterbeheer en kan voldoende geld voor het (toekomstige) waterbeheer veiliggesteld worden. Het bevreedt hem dat vrijwel iedereen in de watersector het goed lijkt te vinden dat burgers per stroomgebied andere kosten betalen. Is Meijerink op het gebied van het watersysteem dus voorstander van het solidariteitsbeginsel, op het gebied van de waterketen moet wat hem betreft het profijt-beginsel de basis vormen en dat moet dus terug te vinden zijn in de hoogte van de heffingen.

Meijerink was sowieso nogal verbaasd over de "verpolitiekte" watersector. Dat de opdracht voor de IBO-werkgroep alleen betrekking had op de financiering van het waterbeheer en niet op de organisatie ervan, leidt tot een opmerkelijk verschil tussen het

IBO-advies en het standpunt daarover van het kabinet. De werkgroep adviseert alleen over de financiering, het kabinet daarentegen gaat vrijwel uitsluitend in op de bestuurlijke organisatie, met name de rol van de waterschappen. Een punt, dat door meerdere sprekers tijdens het congres besproken werd. Het enige echt nieuwe dat de circa tien besprekingen van de IBO-werkgroep opleverde, was volgens Meijerink het opstellen van een analytisch kader van de watersector, met aan de ene kant spanning tussen het regionale en landelijke waterbeheer, en anderzijds tussen het profijt- en solidariteitsbeginsel.

Rein van der Kluit vond het ook maar merkwaardig dat het kabinet juist in haar standpunt over de toekomstige financieringsstructuur het vooral heeft over de bestuurlijke organisatie. Volgens hem is er internationaal een tendens richting regionale waterschappen met een eigen bestuur en belastingsysteem en is geen tendens te bespeuren naar meer aandacht voor het solidariteitsbeginsel. Van der Kluit, die als waarnemer op de 'tribune' van de IBO-vergaderingen mocht zitten, vindt het idee van een Waterraad niet goed vanwege de te verwachten bureaucratie. Bovendien zou het er voor de burger niet duidelijk op worden, meende hij.

De Unie-voorzitter ziet de meeste samenwerkingsmogelijkheden op afvalwatergebied. Volgens Van der Kluit is ook al duidelijk voortgang te zien in de samenwerking tussen gemeenten en waterschappen.

De provincies hollen daarentegen in enkele gevallen achter de waterschappen aan.

De kosten van de waterschappen zullen de komende jaren niet dalen. De benodigde maatregelen om het waterbeheer in de toekomst op orde te houden, vergen daarvoor te hoge investeringen. Besparingen zijn volgens Van der Kluit alleen mogelijk in de bedrijfsvoering. Hij complimenteerde overigens staatssecretaris Schultz van Haegen, omdat zij al eerste de voorkeur geeft aan meer aandacht en geld voor onderhoud van bestaande dijken en keringen boven de bouw van nieuwe voorzieningen.

Evenals de Unie ondersteunt de VEWIN het kabinetsstandpunt inzake de nieuwe financiering van het waterbeheer. Samenwerking in de waterketen blijft volgens Caroline van de Wiel wel maatwerk en moet nooit dwingend opgelegd worden. Een gezamenlijke nota voor drinkwater, afvalwater en riolering vond zij niet het belangrijkste, de beoogde samenwerking tussen gemeente, waterschap en waterleidingbedrijf is veel belangrijker. Vooral de afstemming tussen riolering en afvalwaterzuivering is daarbij van groot belang. Een besparing van 10 tot 25 procent op dit terrein leek haar haalbaar. Ze benadrukte dat in de drinkwaterwereld destijds onder druk ook een samenwerking tot stand is gekomen die tot veel kostenbesparingen heeft geleid. Ook refereerde ze naar drie initiatieven tot waterketenbedrijven in Limburg, Gelderland en Amsterdam.

Hugo van Meijenfeldt (VROM) benadrukte dat het kabinet niet spreekt over een strikte scheiding tussen het watersysteem en de waterketen, maar over een ontvlechting.

Govert Veldhuizen (VNG) hamerde opnieuw op een verbreding van het rioolrecht. De enorme investeringen in de vervanging van de riolering in oude(re) wijken maken het volgens hem noodzakelijk dat de gemeenten daarvoor ook de financiële ruimte krijgen. Het huidige kabinetsstandpunt biedt geen perspectief voor gemeenten die aan de slag willen met de stedelijke wateropgave.

Uit stemmingen tijdens de dag bleek dat de meeste aanwezigen (ruim 120 mensen, waaronder slechts twee vertegenwoordigers van de provincie) een stok achter de deur willen van Den Haag. Over één gezamenlijke waternota waren de meningen zeer verdeeld, de ene helft is voor, de andere helft tegen. ■